פח: הכותב לאשתו פרק תשיעי כתובות

בית דין משביעין אותה מיבעי ליה. תימה דאמאי לא משני סבר לה כדשמואל דאמר בפ' בתרא (לקמן קז:) אין פוסקין מזונות לאשת איש ומוקי לה לפלוגתא דחנן ובני כהנים גדולים כדשמעו בן שמת ושפיר קתני ויורשין משביעין אותה וע"ע:

וקמיפלגי בפלוגתא דאבא שאול ורבנן.

ומתני' (א) כגון שמיעה בעלה לאחר מיתה דבנוי ב"ד ליכא לאוקומא דלין מעמידין נשים אפוטרופסות כדאיתא בהמזקין (גיטין דף נב. ושם) ובממנה מעצמה ליכא לאוקומא דא"כ לב"ע היורשין משביעין אותה דלא שייך ביה טעמא דמינהו אבי יתומים דאמרינן דאי משתבע ממנע ולא הוי אפוטרופוס והכא אינו רואין דמן הדין אין מעמידין אשה אפוטרופית:

לאפוקי מדר"א ומחלוקתו. והשתא אית לן למימר דהאי דנקט אין היורשין משביעין אותה לאו דוקא הוא הדין הוא עצמו דהואיל ואפוטרופסות לחיי בעלה מיירי מה תילוק איכא ואילו דנקט בריש המילתא מובעת כתובת יורשין משביעין אותה דהתם יורשים דוקא תנא נמי סיפא יורשין ומעשה בא לפני ר"ת בשאה שהשיבה בעלה תנוונית ומינה אפוטרופיא והיתה נוטלת ונותנת הרבה מעות בבית ואומרת לבעלה שאינן שלה ולא השביעה בחיי בעלה בדיון דאוקמינן כל זמן שמובעת כתובתה דקאמר ר"ש כאבא שאול בן אימא מרים ובהא פסקינן לעיל (דף פז.) הלכה כאבא שאול ומשם כן הלכתא נמי בבולה מילתא כר"ש דקתמיה אינה מובעת כתובתה אין היורשין משביעין אותה אפילו הושיבה מנוונית או מינה אפוטרופסית דלית לן למימר דהלכתא כוותיה בחדא ובאידך לא אלא היכא דמפרש לן הש"ס בהדיא ות"מ לעיל דפסקינן כאבא שאול א"כ לפסוק כר"ש דשמעי' מינה תרתי וי"ל משום דלא קיס לן בהדיא ר"ש כאבא שאול דאיכא לפרושי כאיכו אמורלאי דלעיל וכ"ח פסק כר"ש וז"ל וקי"ל כר"ש הלכך המובעת כתובתה יורשין משביעין אותה אע"פ שלא בא לדון בשהיה בידה אפי' בחיי בעלה משביעין אותה ואם אינה מובעת כתובתה אין משביעין אותה אלא ע"י טענת ברי והני כולהו דבעי לאוקמי ר"ש כוותיה כגון אבא שאול בן אימא מרים ואבא שאול ומן הלכתא כוותייהו: **הוציאה** גט ואין עמו כתובה. כפ"ק דכ"מ (דף ח. ושם) אמר ר' יוחנן הטוען אחר מעשה בית דין לא אמר כלום פי' בין במנה ומתנה בין במזון האשה והבנות ואפילו במקום שכותבין כתובה ולא נקיטא כתובה אינו נאמן לומר פרעתי ורבי יוחנן לטעמיה דאית ליה בפרק בתרא (כ"ב דף קעא.) דכותבין שובר אבל לא למ"ד אין כותבין שובר אפי' אית ליה דלא אמר כלום מ"מ במקום שכותבין כתובה אין חייב לפרוע עד שתחזיר לו הכתובה דכיון דבמה שנשאר שטר כתובה בידה יכול לבא לידי הפסד שתתבע כתובתה בב"ד אחר ואילו לא יש אחר שטר כתובתה בידה לא אמר כלום מ"מ יהא נאמן לומר פרעתי מנה מיגו דאי בעי אמר אלמנה נשאתיך אם אין לה עדי הינומא אבל שכתובתה בידה יפסיד (ב)[והא דבעי רבי יוחנן לקמן בפ' אלמנה (דף לו.) יתומים אומרים נתנו והיא אומרת לא מי להביא ראיה היינו במזונות שעברו אבל בלהבא פשיטא דעל יתומים להביא ראיה דהעוונן אחר מעשה ב"ד לא אמר כלום] אבל אין לומר דנפקא מינה נמי במה שתחזיר לו הכתובה אשה יכא עמה לאקום שאין מכירין שהיא אשתו יהא נאמן לומר פרעתי הכל במיגו דאי בעי אמר אין לא אשתו ואם יהא נאמן אם לומר פרעתי הכל במיגו דאי בעי אמר לא גרשתיך דהא אין אם עדי גרושין כיון דאין מכירין בכלל אם היא אשתו ואם מפרשין מתני' אליבא דרבי יוחנן הוצילה גט ואין עמו כתובה לאו דוקא גט אלא כלומר עדי גט גוזה כתובתה דהא אינו נאמן לומר פרעתי וגם אינו יכול לומר לא אפרע עד שתחזיר הכתובה אע"פ שיכול לבא לידי הפסד דהא סבר דכותבין שובר כתובה ואין עמה גט פירוש עדי הגט הוא אומרת אבל גטי שהלכו להם העדים והוא אומר שכבר פרע והיה לו שובר אלא מגבה פעם אחרת ונפסד נאמן במיגו דאי בעי אמר לא גרשתיך ומיגו טוב הוא כמו שנפרש בגמרא וכן בע"ח שטוען פרוזבול היה לי ואבד וזה מודה שכך הוא אלא שפרעו נאמן במיגו דאי בעי אמר לא היה לך פרוזבול והשמיטה שביעית דשב"ג אומר מן הסכנה ואילך אשה גוזה אלא בעדי הגט הואיל ואי אפשר לה להביא עדי גירושין וח"מ ותיקשי לרבי יוחנן דאמר בגיטין ליהמיה במיגו דאי בעי אמר לא גרשתיך כדפריך בגמ' לרב אי הוליכה עדי גירושין במאי גניא וי"ל דלר"י דאמר דאלמנה רבנן לכח האשה דאף קודם סכנה אין נאמן לומר פרעתי אין מימא דאלמנה לאחר הסכנה כיון דמודה דאין נאמן לומר פרעתי אע"ג דאית ליה מיגו אבל לרב דלא אלמנה פריך שפיר ולשמואל דאית ליה אין כותבין שובר ומוקי מתני' במקום שאין כותבין כתובה או במקום שכותבין והבילה ראיה שלא כתב לה הכי פירושא דמתני' הוצילה גט דבעדי הגט גרילה לא מהני ומיסתעיא הדין סברא מהא דגרסי' בפ' האשה שנתאלמנה ארי"י א"ר האומר שטר אמנה הוא זאת אינו נאמן ואמרי' דקאמר מאן איליבא דקאמר לוה פשיטא כל כמיני' ואלא דקאמר מלוה תע"ב ואמר אביי לעולם

עין משפט נר מצוה

(א) מיי' פי"ח מהל' מלוה ולוה הלכה ה סמג לאין לו טופ"ע ת"מ סי' לא סעיף טז:

(ב) מיי' פט"ז מהל' אישות הלכה כח סמג מת טופ"ע ת"ע סי' ק' סעיף יב:

מוסף רש"י

השבע בסוף. כשישמעו בו שמת ותבע לגנות מתוכתה. השבע שלא עכבה משל בעלה כלום, ולא תשבע בתחלה. בשעת גיטי מזונות (לקמן קז. ד"ה ורבי כאן ר"א). אפוטרופוס שמינהו אבי יתומים ישבע. כשיגדלו היתומין ישבע להן שאין לו בידו כלום משלהן (גיטין נב.).

תוספות רי"ד

(ב) יעת לי האחת ועכשיו יעת לי השני שהרי שניהם בידים שמחמת פרעון שובתה נתת לי ולא לשום לוואה ולהכי מודע להו כי אי עתיד לתובעה מן המעות ראשונות שהן הלואה אלה. ואם תכפור להו הנה גד הראשון ועודנה תחתייב שבועה דאורייתא ופי' גדרה ששבועה דאורייתא ל"א בשם אר בכינוי ואותזין ית כיד כדאמר בשבועות זמירא היא מאד אבל בועה דרבנן קלה בעלמא נין שלנו. ואינו נ"ל דבין ד"ד ובין שבועה דרבנן הוא שבועת היסת בענין דשם אר בא' סן כיגוי ין ביניהם הפרש אלא שזו ק"ח [וזו אינה בנק"ח] וכך כ' רבינו האי גאון ז"ל בס' שפטי שבועות שחבר וכך ארשים כל הגאונים ודוקא בועת היסת שלא נתקנה אלא בימי האמוראים אבל כל בועה דתתני' וברייתא אינה אלא בנק"ח בבעין דאורייתא קון וכך פירשו כל הגאונים ך פי' המורה בשלהי פ' כל שבעים ששבועת היסת לא תה בימי התנאים (אלא) [לא] תקנו בנק"ח בעין של רה ורי' ז"ל כתב איכא יבבי (ה"נ כדי) [מכדי] ל דכל שבועתא דמתני' ן דאורייתא בין דרבנן הו חד תכסי' הא אית להו נקוטי חפצי בידה למאי אמר ר"פ אי פקח הוא יתי לא וכו' מאי נ"מ אי לאנקוטי חפצי בידיה ד' נמי נקיטא ליה חפצי דיה דאי לענין אפוכי בועה דברבנן מפכינן דאורייתא לא מפכינן האי נ' אע"ג דמדרבנן הוא ל' מתחבא דלא מהפכינן בועה מדרבנן אלא מנתבע ל כי תובע משום דא"ל אנא ל' לך גבאי ולא מידי אי שטא קאמרת דאית לך אי אישתבע ושקול. הלכך א בעי למישקל משתבע קיל ואי לא פקע אבל מחייבינן תובע שבועה לא מחייבינן עליה דנתבע דאמר ליה אישתבע את ית לי גבך או דפרעת ל כך וכך ותיפטר (הילכ' ן: אן) מצי למימר לי' אנא לא ינא אישתבעי ולאפטורי אע"ג דמילתא טבא היא ל' ידי לאשתבועי ראפטורי אע"ג לא בעינא לה אלא אי: אי ניחא לך לאשתבועי ל' אישקל לחיי ואי לא זיל ית לך גבאי ולא מידי ז' איא לההיא דאמרי' כל ה' ומר אע"ג בתק"ח כגון זו ש מעים לו וזהא תובעת היא ר' ג מציא לאפוכי לשבועתא ל' ל פרעתיך וא"ל מלוה השבע שפרעתני והפטר ואמר הלוה איני נשבע אלא אתה שיש בידך שטר השבע

מסורת הש"ס

(א) נקמן קד:, ב) ניטין נב. (תוספסתא נבא בתרא פ"ח), ג) (לעיל פז:), ד) (לעיל פז. ע"ש), ה) ב"מ יח:, ו) (דף נב:), ז) (דף פו.), ח) ניי עה"ג.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה לאפוקי וכו' וא"כ הלכתא נמי בבולה. וכעין זה מהני תוס' נדה מט ע"א ד"ה ואכע"א:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה וקמיפלגי וכו' כגון שמיעה בעלה. נ"ב גם הלשון משמע הכי ולא נעשית אפוטרופית היינו כפני בעלה דבגוני נ"ל ה"ל למימר ולא עשאוה אפוטרופית:

תוספות רי"ד (המשך)

ושול מהו שישביעו את הלוה השביב שאין הבלוה יכול להפך שבועתו על הלוה אלא ישבע ומיפרע ואם אינו רוצה לישבע (אינו) נפטר [הלוה] ואינו נ"ל סברא זו דהא מן דינא הוא ליפרע בעל השטר בלא שבועה דב"ז שעשוו בידו אי"ל לטעון הלוה שום טענה דפרע ששרו ורבנן הוא דאחמור על המלוה לישבע ולישול כדי להפיס דעתו של לוה הלכך כי א"ל מלוה אי קושטא קאמרת ומרעא לשטרא השבע והפטר טענתיה טענה ואמרי' ליה ללוה אי קושטא קאמרת השבע ואי לא פרע' כדקאמרי שטרי' והלכך גם הכא מפכינן כדין כל שבועה דרבנן אבל אי הוה מחייב מדאורייתא לישבע ולישול לא היה יכול להפכה על הנתבע דהוה א"ל אי השבע שתוקמן בענינו תשובות רב פלטוי גאון וסבר הוא כדסברנא אנא והשיב לו רבינו האי ז"ל דהאי דחזיתנון משום רב פלטוי לאו טעמא הוא אלא היכא דאמר בעל השטר אין אני חפץ לידון בשטר חשבונה לשטר כמאן דליתי' וטענה היא דקא טעינ' לך הדין ממונא ובראשבעת לי קרענא לי' שטרא ומפטרית לא מצי נתבע לדחויי אלא מיהו שבועת היסת הוא דאית לי עליה הלכך הא נ"מ דמופכין לה משום דהיא מדרבנן דאילו מדאורייתא לא מפכיין גם נ"מ דאי מחייבי שבועה דאורייתא והות חשודה אשבועה הוה מפכיין לה לשבנגדה והוה נשבע בעלה דפרעה ונקעה אבל השתא דלא מחייבי אלא שבועה דרבנן לא מפכיין לשבנגדה כדאמרינן בשנים אוחזין דתקנתא לתקנתא לא עבדינן (עיין בקונטרס הרב ז) שהוכיח שכיון שאשבועה זו מדרבנן הוא אפילו היא חשודה שא"י לישבע מפסדת כתובתה ועיין בפרק השולח גט ששם שנוי נמי דין שבועה זו). מנכסים משועבדים ומנכסי וכו'. כתב ר"י ז"ל וא"ע דכתב לה בעל האמנות ליה אלא בשבועה דלא מהני נאמנות אלא היכא דהימנה ללוה עליה ועל יתתי בתריה אבל היכא דאיכא עליה חוב לאיניש אחריני אי כתובת אשה אי לוקח דזכן מינ' לא מהני דאיכא לשבועתא דהיכא דאמר אינו נאמן ואמרי' דקאמר מאן איליבא דקאמר לוה פשיטא כל כמיני' ואלא דקאמר מלוה תע"ב ואמר אביי לעולם

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com